

RENĐŐRSÉG

2006

RENDŐRSÉG 2006

Megjelent a Rendőrség Napján, 2007. április 24-én

Kiadja az Országos Rendőr-főkapitányság

Lektorálta:
dr. Jármly Tíbor

Szerkesztette:
Németh Lajos

Olvasószerkesztő:
Kiss Péter

Budapest, 2007
ISSN 1418-7965

TARTALOMJEGYZÉK

Köszöntő	5
Az ORFK vezetői	7
Dr. Finszter Géza: A rendőrség alkotmányjogi szabályozása	9
Dr. Garamvölgyi László: Szolgál(t)unk és véd(t)ünk	17
Szalay Tamás Lajos: Kék mundér, mint vörös posztó	21
A 2006. év képes krónikája	23
Bűnügy – bűnüldözés	95
Bűnügyi Főigazgatóság	95
Nemzeti Nyomozó Iroda	105
Közterület – közbiztonság	111
Közrendvédelmi és Közlekedésrendészeti Főosztály	111
Igazgatásrendészet	115
Védelmi Iroda	117
Rendészeti Biztonsági Szolgálat	119
Bűn- és baleset-megelőzés	125
ORFK Megelőzési Főosztály	125
ORFK-Országos Baleset-megelőzési Bizottság	135
A rendőrség 2006. évi gazdálkodása	139
Gazdasági és Igazgatási Főigazgatóság	139
Humánpolitika és képzés	151
Humánigazgatás	151
Oktatási Igazgatóság	157
Rendészeti Szervek Kiképző Központja	159

Sajtó és civilkapcsolatok	165
Szóvivői Iroda	165
Zsaru Magazin	167
Rendőrség-történeti Múzeum	169
Védett vezetők biztonsága	173
Köztársasági Őrezred	
Budapesti és megyei rendőr-főkapitányságok	175
Az év rendőrei	258
Elismerések, kitüntetések, jutalmak	259
Országos és nemzetközi rendőrségi versenyek	263
Rendőrnő szépségverseny	269
Halottaink	274
Rövidítések – Szakszavak – Értelmezések	275
Függelék	279

KÖZBIZALOM ÉS KÖZNYUGALOM

Nehéz, számos jelzővel illeszthető esztendő, a 2006-os év rendőrszakmai kronológiáját tartja kezében az Olvasó. Egy kínai jókívánság szerint: „Élj érdekes időben!” Érdekes időszak van mögöttünk, olyan, amelyről Robert Kennedy egyik legsikeresebb beszédében ekképp fogalmazott: „Tetszik vagy sem, érdekes időket élünk. Korunk veszélyes és bizonytalan, de lehet, hogy egyben nyitottabb is az emberek kreatív energiái számára, mint a történelem során bármikor. A végén mindenkit aszerint ítélnék meg – vagy ítéli meg önmagát –, hogy mennyi erőfeszítéssel volt hajlandó hozzájárulni a világ társadalmának megteremtéséhez, eszméi és céljai mennyiben formálták ezt az erőfeszítést.” Negyven év múltán, néhány ezer kilométerrel odébb a Földgolyón, ma is mértékadó gondolatok ezek.

Tolerancia, emberi tartás, jogállamiság, a törvények írott és íratlan szabályai egyaránt megmértettek, s igaz mindez a magyar rendőrség szervezetére és tisztjes tagjaira egyaránt. Egyszerre kellett a napi rutinfeladatokká alakult fő tevékenységeink, a bűnüldözés és megelőzés legizgalmasabb kérdéseit kezelnünk, az Európai Közösséggel szemben köteleinket teljesítenünk, a rendészeti reform irányait kijelölnünk, s legújabb kori demokráciának aktuális, szakmapolitikai kihívásaival szemet, olykor farkasszemet néznünk.

Azt, hogy hogyan sikerült mindez, döntsék el Önök, akár e kötet segítségével. Miközben már részben vagy egészben kialakult véleményüket megrajzolják, kérem ne feledjék: demokratikus jogállamunk egyik legnyitottabb, a konfliktusokkal szembenező, nagyon jelentős innovatív fejlődésen átesett szervezetéről van szó. Arról a szervezetről, amely nagy segítséget nyújt az állam és társadalom rendjének fenntartásához. Jelentős, el nem hanyagolható segítséget. Concha Győző szerint: „...nem a rendőrség tartja fenn az állam és társadalom rendjét, hanem a nem-rendőri alkotmányos és a társadalmi tényezők; a rendőrség ezeknek csak segéde, működésüknek részint pozitív feltételeiről gondoskodik, részint az akadályokat hárítja el újjakból”.

Egy évvel ezelőtt köztisztyletről és közbecsületről szoltam a 2005-ös év apropóján. Az első – s ezt a közvélemény-kutatások rendre visszaigazolják –, igaz, hiszen a közigazgatási intézmények között a rendőrség preszízse kiemelkedő. Másrészt a lakosság rendőrségről alkotott véleménye, a rendőri intézkedésekkel szembeni elégedettség is igen magas; ami mögött a kollégáim tisztas, a közérdeklődéstől sokszor távol eső, hétköznapi, ám nagyszerű teljesítménye áll.

Közbecsületről is szoltam, s ha figyelmünket a rendőri hivatás felé megnyilvánuló egyre jelentősebb érdeklődés felé irányítjuk, ebben is komoly erőfeszítések állnak mögöttünk.

Az őszi események során, miközben rendőreink kockakövek záporát, majd pressziók sorát állták ki, bíztam a Magyar Köztársaság Rendőrségének tagjaiban, bíztam a közösség józan ítéletében, és megérte: a köz bizalma is kitartott bennünk, értünk. Legfőképpen ezt köszönöm meg Önöknek 2006 eseményeinek tükrében. Ezért kívánok ezen esztendőre közbizalmat és köznyugalmat. Addig is azonban ítéljenek meg minket aszerint, mennyiben járultunk hozzá hazánk társadalmának rendjéhez, s mennyi és milyen erőfeszítéssel járultunk hozzá Európa közepén a XXI. század magyarországi történelméhez.

Budapest, 2007. április 24-én.

dr. Bene László r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos, országos rendőrfőkapitány

AZ ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG VEZETŐI 2006. JÚLIUS 15-IG

dr. Berta László r. vezérőrnagy
rendőrségi főtanácsos
főkapitány-helyettes,
bűnügyi főigazgató

dr. Bene László r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos
országos rendőrfőkapitány

dr. Hatala József r. vezérőrnagy
rendőrségi főtanácsos
főkapitány-helyettes,
közbiztonsági főigazgató

dr. Sipos Gyula r. dandártábornok
rendőrségi főtanácsos
főkapitány-helyettes,
gazdasági és igazgatási főigazgató

Szabó Ferenc r. vezérőrnagy
rendőrségi főtanácsos
főkapitány-helyettes,
a Köztársasági Őrezred parancsnoka

AZ ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG VEZETŐI 2006. JÚLIUS 15-TŐL

dr. Sipos Gyula r. dandártábornok
rendőrségi főtanácsos
főkapitány-helyettes,
gazdasági és igazgatási főigazgató

dr. Bene László r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos
országos rendőrfőkapitány

dr. Szabadfi Árpád r. dandártábornok
rendőrségi főtanácsos
főkapitány-helyettes

Szabó Ferenc r. vezérőrnagy
rendőrségi főtanácsos
főkapitány-helyettes,
a Köztársasági Őrezred parancsnoka

ALKOTMÁNYJOGI SZABÁLYOZÁS

A RENDŐRSÉG

ALKOTMÁNYJOGI SZABÁLYOZÁSA

A Magyar Köztársaság Alkotmánya a rendvédelemről

A magyar rendőrség katonai szervezési elvek szerint felépített, végtelenül centralizált államrendőrség. Ez a modell a pártállami időkben alakult ki. Az 1989. október 23-án hatályba lépett köztársasági Alkotmány, azáltal, hogy a rendőrség és a honvédség jogállását közös elvek szerint rendezte, hosszú időre gondoskodott arról, hogy a szocializmusból örökölt struktúra fennmaradjon.

A rendőrség mai alkotmányos helyzetének gyökeres átalakítása nélkül semmiféle rendőrségi reform nem járhat sikerrel. Ez a megállapítás a következőkkel indokolható:

1. Először, az 1989-es alaptörvény bizonytalanságban hagyta a rendőrség közjogi státuszát. Nincs helye reformnak mindaddig, amíg a rendészeti igazgatás számára nem tisztázott a közigazgatásban elfoglalt helye.

Alkotmányos jogállásban a rendőrség a civil közigazgatás része. Csak ez a státusz garantálhatja számára, hogy olyan rendészeti erővé válhasson, amelyik a közbiztonság védelmét a legitím erőszak alkalmazásával úgy képes biztosítani, hogy eközben aláveti magát a jog uralmának, irányításában érvényesül a hatalmi ágak megosztásának elve, értékrendjét az emberi jogok tisztelete határozza meg.

Alaptörvényünk alkalmatlan ennek a státusznak a megteremtésére, egyfelől azért, mert a közigazgatásról egyáltalán nem szól, másfelől azért, mert a honvédelemmel fenntartott rendszertani rokonság homályba rejti a rendőrség igazgatási természetét.

Nem jutunk közelebb a kérdés tisztázásához a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) meghatározásával sem, amely szerint „A Rendőrség bűn-megelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatokat ellátó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.” (Rtv. 3. § (1) bekezdés első mondata). Mi a különbség az államigazgatási és a rendészeti feladatok között? Mit jelent az, hogy fegyveres rendvédelmi szerv? Megválaszolatlan kérdések, amelyek egyfajta identitászavar forrásainak bizonyultak. Ez még akkor is igaz, ha a Legfelsőbb Bíróságnak egy 1999-ben született jogegységi határozata egyértelművé teszi, hogy minden rendészeti intézkedés közigazgatási döntés, amelynek követnie kell a közigazgatás anyagi és eljárásjogi szabályait. „A rendőrség tehát – az Rtv.-ben meghatározott büntetőeljárás, valamint szabálysértési eljárási feladatai mellett – ellátja a közigazgatás részét képező rendészeti igazgatás körébe tartozó feladatokat is. A rendőri intézkedéseket és kényszerítő eszközöket állami közhatalmat gyakorló, államigazgatási ügy intézésére feljogosított szerv [Áe. 3. § (2) bekezdés] alkalmazza, közte és az intézkedés (kényszerítés) alanya között – annak minden jellemzőjével rendelkező – közigazgatási jogviszony jön létre.” (A Legfelsőbb Bíróság közigazgatási jogegységi tanácsának 1/1999. számú jogegységi határozata.)

Különlegesen aggályos közjogi bizonytalanság fenntartása egy olyan testület esetében, amelynek hatáskörében közbiztonsági és bűnüldözési feladatok egyaránt

megtalálhatóak. Már a rendőrség alkotmányos természetéről értekező Concha Győző is figyelmeztetett a következőkre: „A rendőri működés diszkracionárius és ügyelő, örökös természeténél fogva, óráról órára változó körülményekhez kell igazodnia. Ez inkább a kormány és a közigazgatás működési körébe esik.” Ezzel szemben: „...a bűnüldözés nem a társadalmi rendet biztosítja, hanem a büntetést, ami viszont már nem a végrehajtó hatalom, hanem az igazságszolgáltatás hatáskörébe tartozik.” (Concha Győző, 1903, 306-313. o.)

A rendészeti jogalkalmazásban 1949 után elkopott az a szakmai kultúra, ami képes volt a közbiztonság védelmezése és a büntetőper előkészítésére hivatott nyomozás közjogi tartalma között meglévő minőségi különbségek érzékelésére. Ezen nincs mit csodálkozni egy állampárti struktúrában, ahol a hatalommegosztás helyett az államhatalom egységét hirdették, de komolyan nyugtalanító az alkotmányos jogállamban, ahol a nyomozások feletti rendelkezési jog nem a végrehajtó hatalom, hanem az igazságszolgáltatási szerv, az ügyészség jogosítványa.

2. Az 1989-es fordulat nem tisztázta azt, hogy milyen követelményeknek kell megfelelnie a rendőrség kormányzati irányításának a demokratikus jogállamban. Ennek következtében a végrehajtó hatalom hol direkt aktivitással, hol pedig téltenséggel nehezítette a rendőrség működését. Nem véletlen, hogy heves érdeklődést éppenséggel a legszorosabb szakmai kérdésekben mutatott, télen pedig azoknak a stratégiai elveknek a kimunkálásában volt, amelyek nélkül a rendészet sem működhet eredményesen.

Ami a rendőrség kormányzati irányítását illeti: szigorúan hierarchizált szervezeteket csak feszes hierarchiában lehet irányítani. Ebből következik, hogy a kormányzásnak a rendészeti igazgatásban mindig sokkal operatívabb módon kell cselekednie, mint a közigazgatás más ágazataiban. Ez nem okoz problémát akkor, ha a rendészeti közjog ellentmondásmentesen és a normavilágosság követelményeinek megfelelően szabályozza a rendőrség munkáját, a közbiztonsági és a bűnüldözési feladatokat

szervezetileg is elválasztásra kerülnek, a kormányzás parlamenti ellenőrzése hatékony, végül, de nem utolsó sorban, a közhatalmat gyakorló politika képes szakmaként elfogadni a rendészetet. Ha ezek a feltételek nem adóttak, akkor fennáll a veszélye annak, hogy a rendőrség a politika minden tévedéséért a bűnbak szerepét legyen kénytelen eljátszani.

Válságkezelő-elutasító kormányzati stílus akkor alakul ki, ha a végrehajtó hatalmat megszerző politikai erők a korábbi rendészeti struktúrára nemet mondanak, és nem hajlandók arra sem, hogy a közbiztonságot érintő politikai elképzeléseiket szakmai követelményekkel egyeztessék. Ugyanakkor nincs tervük, elhatározásuk vagy erejük átalakítási programjuk végrehajtására. Ebből hektikus irányítási gyakorlat következik, amelynek főbb jellemzői:

- Teljes a bizonytalanság abban, hogy miként alakuljon a politika és a rendészet viszonya. Esetenként elmarad a politikai felelősség vállalása ott, ahol arra szükség volna, máskor viszont arrogáns egyedi beavatkozások jelennek meg ott, ahol a jog uralmának kellene érvényesülnie. Nagy a veszélye a bűnüldözés átpolitizálásának és a politika kriminalizálásának.
- A rendészetet szabályozó kétharmados törvények nem az ellenzékkel való politikai konszenzusra, hanem a közjogi alapok ügyeskedő kikerülésére sarkallnak, ami azután működésre képtelen félmegoldásokhoz vezet.
- Konszenzus nélkül nem születnek hosszú távú fejlesztési tervek, nincs közbiztonsági stratégia, ezek hiányában nem ésszerűsíthető a költségvetési források felhasználása, elmaradnak a fejlesztések, csökken a szakma anyagi és erkölcsi elismertsége.

A 2002-es választásokon győztes politikai erők kormányprogramja a jogbiztonság, közbiztonság, létbiztonság hármassá válásával a modernizáció reményét keltette. Hitet tett a jogállami normák rangjának visszaállítása és a depolitizálás mellett. „A Kormány nem fog a rendőrségre, az ügyészségre és a bíróságra politikai befolyást gyakorolni.” – mondta a program. „A közbiztonságot érintő

stratégiai céljaink középpontjában a komplex biztonság áll.”, folytatódott a kormányzati elgondolás, majd pedig elhangzott az ígélet: „A ciklus végére a kor színvonalán működő rendőrséget teremtünk.”

A válságkezelő-elutasító kormányzati magatartás nem csupán a rendőrség számára elviselhetetlen, de a végrehajtó hatalom teljesítményét is rontja. 2002 és 2006 között a ki nem érlelt, végig nem gondolt szervezeti változtatások egész sorát élte meg a rendőrség. Hogy a kormány magát sem kímélte, annak ékes példája a belügyi tárca szétválasztása. Önmagában az igazságügyi és a közbiztonsági kompetenciák szintézise nem abszurd ötlet, de annak megvalósítása nem vall körültekintő döntéselőkészítésre. Egy ilyen fordulatot csak átfogó államreform részeként szabad végrehajtani, akkor, ha a rendészet modernizációja azt igényli. De ki sejtí ma, hogy milyen irányba fog haladni ez a modernizáció? Csak annyit tudhatunk, hogy jelenleg a reform értékű átalakításnak egyetlen feltétele sem adott. (Nincs politikai konszenzus, nincs közbiztonsági stratégia, nincsenek pótlólagos költségvetési források.) A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája a települési önkormányzatoknak kulcsszerepet szánt a helyi közbiztonság megóvásában. Ezzel összhangban a második Gyurcsány-kormány programja a rendvédelem kívánatos mértékű decentralizációját célozta meg. Mindezt tudva, töprenghetünk azon, miért is kellett felszámolni azt a tárcát, ami éppenséggel a rendészeti és az önkormányzati igazgatás kooperációjának jogi és közzszolgálati feltételeit hivatott felépíteni? A magyar közjogi hagyományok a belügyi kormányzatra hárították azt a nehéz feladatot is, hogy vállaljon politikai felelősséget a rendőrségért, óvja meg a testületet a pártarcoktól és biztosítson a számára szakmai önállóságot. A rendőrség kormányzati irányításának minőségét a jövőben is az előbb felsorolt alappfeladatoknak való megfelelés dönti el.

3. A militarizált és centralizált szerkezet akadályozza a rendőrség szakmai fejlődését, az értelmes belső munka-

megosztást, annak a professzionalizmusnak a kialakulását, ami a rendészeti feladatok színvonalas teljesítésének egyik fontos biztosítéka.

A modern rendőrségeknek mindenhol a világon meg kellett küzdeniük a szakmai elismerésért. Ennek egyik oka az volt, hogy egészen a XIX. század végéig hiányzott a rendészet jogi szabályozása. A közbiztonságot védelmező közjog kialakulása azt eredményezte, hogy a betartására kilátásba helyezett kényszer alkalmazását – amint azt Max Weber mondja – „az emberek egy külön erre felkészült csoportjára” bízta. (Weber, M. 1987, 61. o.) A jog azonban a különböző rendőrségi feladatok eltérő részletességgel képes szabályozni.

A bűnügyi felderítés normái kemény korlátokat állítanak. A közbiztonság feletti örökös jogrendje lényegesen szellősebb, nagy teret ad a szabad mérlegelésnek, ráadásul gyakorta az intézkedő rendőr személyes döntésén múlik a siker. A karhatalmi fellépés során a jogellenesség keltette veszélyek felmérésében és a bevethető erőszak szükséges és arányos mértékében nem a norma, hanem a szakmai felkészültség a meghatározó, de a kötelékben egyéni cselekvésnek nincs helye, az eredményesség kulcsa a hozzáértő parancsnoki vezetés, valamint a kiképzettség. Mindez mutatja, hogy a szakmai képességek és készségek kialakítása nem bízható tisztán a jogra, az elsődlegesen a rendészeti praxis dolga.

A hivatás felemelkedésének azonban gyakorta a legnagyobb akadályja maga a hierarchikus felépítés, ami nem a szaktudást, hanem a szervezeti piramisban elfoglalt helyet jutalmazza. A modern rendőrségek azért integrálódnak a civil közigazgatásba, mert csak ilyen módon képesek kiépíteni a feladataikhoz igazodó struktúrákat. Ezek sorában van olyan rendészeti feladat és funkció, ami a parancsnak való feltétlen engedelmesség elve szerint erős centralizmust követel (karhatalmi szolgálatok), van, ahol a centralizmus nem a feltétlen engedelmességgel, hanem a jognak való megfeleléssel együtt érvényesül (bűnügyi szolgálat) és van, ahol a decentralizált megoldások a

leghatékonyabbak (közbiztonsági szolgálat). Ha a szervezet illeszkedik a feladatokhoz, akkor ott nem csupán a szakmai képességek és készségek kifejlesztése előtt nyílik út, hanem a kormányzat is bölcs önmérsékletre kap készíttést. Érvényesülhet Bibó István intelme: „A közigazgatás eredményessége érdekében nem a végrehajtó hatalmat kell erősíteni, hanem a politikai behatást csökkenteni a szakosított igazgatással szemben:” (Bibó I., 1986, 275. o.)

Elméletileg a katonai elvek szerint felépülő rendszerben a karhatalmi (csapaterős) szolgálatok érezhetik magukat a legotthonosabban, a szigorú hierarchia leginkább a számukra adekvát. A gyakorlat azonban mást mutat!

Az első probléma az, hogy a csapaterőt rendszerint olyan társadalmi feszültségek idején kell bevetni, amelyek kialakulásáért a rendőrség nem tehető felelőssé, és amelyek feloldásához a rendőri eszközök alkalmatlanok. Hosszan lehetne sorolni Nyugat-Európából a példákat: ezekre a konfliktusokra nincs jó rendőrségi megoldás. De arra is érdemes figyelni, hogy milyen következményekkel jártak ezek a szakmai fiaskók. A '68-as párizsi diáklázadások után hozták létre a francia nemzeti rendőrségen belül a speciálisan kiképzett és felszerelt karhatalmat. Az angol rendőrség reformjához döntő lendületet adtak az 1981-ben Brixtonban történő zavargások, amelyek London egy elővárosának multikulturális környezetében zajlottak le. A 2005 őszi Párizs környéki rendbontások rendőri kezelése merőben új kiképzési programra készítette a rendőrség és a csendőrség csapaterőit. Gyakorló terepet alakítottak ki, ahol filmgyári díszletekre emlékeztető módon modellezték a francia főváros egy-egy, különlegesen „forrónak” ítélt negyedét. Mindezekre az intézkedésekre azért volt szükség, mert demokratikus jogállami értékek védelmét, a szükségesség és az arányosság követelményét tömegzavargások megfékezése során is érvényesíteni kell. A karhatalom által alkalmazott erőszak feletti kontrollt nem jogismerettel, hanem a fizikai és a morális képességek állandó tréningjével lehetséges elérni.

A karhatalmi fellépés alig különböztethető meg a katonai manőverektől. A polgári államok a II. világháború megelőző időkből aggálymentesen vetettek be katonaságot erőszakkal fellépő (vagy csak azzal fenyegető) sokasággal szemben. Ezeknek szinte mindig tragikus következményei lettek, halottak és súlyos sebesültek maradtak a „műveleti területeken”. Nem kis mértékben a két európai diktatúra visszataszító gyakorlata adott készíttést ahhoz, hogy a katonaság tömegszállításra való igénybevételét mindenhol megtiltsák. Az emberi jogok újrafogalmazása az ENSZ és az Európa Tanács dokumentumaiban gyökeresen megváltoztatta a rendőrségi csapaterő alkalmazásának stratégiáját. Az új felfogás a következő elveket követi:

- Míg a katonai művelet az ellenséges csoportosulás bekerítésére irányul, addig a rendőri fellépés célja a tömegzavargás szétoszlátása.
- A katonai akció sikere azon múlik, hogy eredményesen elvágják-e az ellenség visszavonulási útvonalait. Ezzel szemben a rendőri művelet arra fog irányulni, hogy az erőcsoportosulás résztvevői mind nagyobb számban kapjanak szabad utat a helyszín elhagyására.
- A katonai fellépés el akarja érni, hogy az ellenségben alakuljon ki a minden elveszett érzése. Ezzel szemben az értelmes rendőri akció éppen ellenkezőleg, azt erősíti a közbiztonságot fenyegető csoport tagjaiban, hogy van remény a helyzet megoldására, van mód a helyszín büntetlenségét biztosító elhagyására. A rendőri manővernek attól kell övöködnia, hogy a tömegben kialakuljon az irracionális magatartásra sarkalló reménytelenség érzése.
- A katonai művelet a hadicselekmények helyszínén minden épületet, műtárgyat és magánlakást a harci siker érdekeinek rendel alá. Ezek szabadon elfoglalhatók, illetve erődtímmennyé tehetőek. Ugyanakkor a megöly kiterjedt rendőri fellépés sem kérdőjelezheti meg csupán célszerűségi okokból a magánterek sérthetlenségét, a környezet kíméletét.

- A háború sikeres megvívásának nélkülözhetetlen eleme az ellenség üldözése és fogságba vetése. A rendőrségi taktika értelmes célja, ezzel ellentétben, az lehet, hogy a rendbontás helyszínét elhagyókkal szemben mindenféle további fellépés már legyen szükségtelen. (Loubet del Bayle J.-L., 1996, 272. o.)

Az előbbieken leírt követelményekhez igazodik a karhatalom felszerelése, amiben nem a támadó, hanem a kötelekben működő rendőr testi épségét védelmező öltözékek és eszközök kapnak fő szerepet. A támadó eszközök alkalmasságánál annak van meghatározó jelentősége, hogy azok bevetése a lehető legkisebb testi sérelemmel járjon.

A 9/2004. (III. 30.) AB határozat a rendőr azon kötelességével kapcsolatban, hogy a közbiztonságot és a belső rendet akár élete kockáztatásával is köteles megvédelmezni – egyebek mellett – a következőket emelte ki: „A foglalkozásbeli követelmények egyike, hogy a közbiztonságot és a belső rendet, ha kell, élete kockáztatásával is köteles megvédeni. Az államra ezzel kapcsolatban az a kötelezettség hárul, hogy olyan feltételeket teremtsen, amelyek megalapozzák a rendőri feladatellátás szakszerűségét, ezzel minimalizálva a rendőr élete elvesztésének kockázatát. Ezen feltételek körébe tartozik különösen a szolgálati szabályzat megalkotása, az abban foglalt ismeretének megkövetelése, a kiképzettség és a technikai ellátottság biztosítása. A rendőr oldaláról mindez úgy jelenik meg, hogy joga van a saját élete megóvásához szükséges felkészültség megszerzésére.”

Reform a rendőrség kormányzati irányításában

Eljött annak az ideje, hogy a társadalom kapjon képet arról, hogy a Magyar Köztársaság az elmúlt tizenhét év során miként teljesítette a rendőrség működtetésében reá háruló feladatait? Ha ez a teljesítmény nem kielégítő, akkor mélyreható változtatásokra van szükség, elsősorban a kormányzati munkában.

Fel kellene hagyni a rendvédelem válságkezelő – elutasító kormányzati irányítási stílusával, hogy e helyett a jogállamnak megfelelő demokratikus – támogató stratégia érvényesüljön.

- Ez a stratégia politikai konszenzust köt a professzionális rendvédelem megteremtése érdekében, világosan elkülöníti a politikai célkitűzéseket és a kormányzati irányítás állami eszközeit, aláveti magát a rendészeti közjog intézményeinek.
- A rendőrséget visszahelyezi a civil közigazgatás rendszerébe, amelyben az egyes rendészeti szolgálatok a számukra megfelelő szervezeti rendben működhetnek.
- Megvalósítja a közbiztonsági és a bűnüldözési feladatok elválasztását, különös tekintettel arra, hogy a nyomozás feletti felügyelet nem kormányzati funkció, hanem az igazságszolgáltatás kizárólagos irányítását követeli.
- A közbiztonsági területen decentralizál minden olyan feladatot, amit lehetséges (jelenlét, rendészeti bűnmegelezés), és centralizál minden olyan rendészeti tevékenységet, amit szükséges (csapatelő, rendészeti nyilvántartások, kiképzés, szakoktatás). Egy ilyen rendszer irányításához mulhatatlanul szükséges az önkormányzatokat támogató és a rendészetet irányító hagyományos belügyminisztériumi szerkezet visszaállítása.
- Mindezen elhatározások közjogi alapjait egy új alkotmányozás során a rendészeti szervezeti jog újraalkotása teremti meg.
- Az előbbieken vázolt program egy átfogó közbiztonsági stratégiába illeszkedik, amelynek végrehajtása 10-15 éves távon, pótlólagos költségvetési források biztosításával lehetséges.
- A közbiztonsági stratégia törvényben kerül kihirdetésre. A vázolt javaslatok a rendszerváltozás idején megvalósulhattak volna, de azt a történelmi pillanatot a politika, a rendészeti szakma és az egész társadalom lekéste. Most ismét kényszerhelyzet alakult ki, amit a válságok sora hozott létre. A tüneti kezelések ideje lejárt!

A rendőrségi törvény alkotmányos kontrollja

A rendőrségi törvény több alkalommal került az Alkotmánybíróság kontrollja alá. Ezek a határozatok kétségtelenül segítettek a jogállami követelmények teljesítését, de a rendőrség közjogi státuszát nem érinthették. Az Alkotmánybíróság a jogállami rendvédelemről alkotott liberális és konzervatív nézetekhez képest közvetítő irányzatot képviselt. Egyfelől megállapította, hogy a közbiztonság és a belső rend védelmezése hatékony felhatalmazásokat kíván a rendőrség számára. Ezt tükrözi például a rendőrségi fegyverhasználattal kapcsolatos rendelkezések alkotmányos értelmezése, avagy a közbiztonsági őrizet jogszerűségét alátámasztó érvelés. Másfelől azonban a szervezetet alapító, és a működését meghatározó normáknak jogbiztonságot kell sugározniuk. Az alapjogok korlátozásánál a szükségesség és az arányosság értékelése irányadó a rendőrség számára. Ezek az elvek jól nyomon követhetők a bűnmegelőzési ellenőrzés megsemmisítéshez fűzött indokolásban. [47/2003. (X. 27.) AB határozat]

A magyar rendőrségi törvény megalkotásának folyamatában 1990 és 1994 között számos tervezet készült az akkori Belügyminisztériumban. Ezek lényegében két felfogást tükröztek. Az első szövegek alkotói liberális elveket követve annak a követelménynek kívántak megfelelni, hogy a rendvédelmi szervezeti jog hangsúlyozza a legitim erőszak monopólium elé állított akadályokat, szorítsa garanciális korlátok közé az alapjogokat érintő rendészeti kényszerintézkedéseket. Végül az 1994-ben elfogadott törvény konzervatív szemlélettel minden intézményében arra törekedett, hogy a szervezeti státútum nyújtson széles felhatalmazást a rendészet társadalomvédelmi küldetése számára. Meg kell jegyezni azt is, hogy ez a felfogás áll közelebb a társadalom nagy többségének a rendészetről alkotott véleményéhez, de a rendőrségi vezetők többségének meggyőződéséhez is.

Mindazonáltal a törvény alkotmányosságát firtató beadványok túlnyomó része azért került az Alkotmány-

bíróság elé, mert azok szerzői kevesellték a rendészeti hatalmat kordában tartó rendelkezéseket.

Az Alkotmánybíróság már a kilencvenes évek elején kialakította az alkotmányos büntetőjoggal szemben támasztható követelményeket, hangsúlyozva a garanciák jelentőségét és azt, hogy a jogsértések ellen nem lehet jogsértő módon felvenni a küzdelmet. Ezek a határozatok, közvetett módon ugyan, de a rendvédelem számára is azt az üzenetet tartalmazták, hogy a rendészeti igazgatás is köteles önkorlátozó módon működni, az esetleges eredménytelenség következményeit az államnak magának kell viselnie, mert a történelmi tapasztalatok szerint ez kevesebb kárt okoz a közösségnek, mintha maga az állam kezdene el bűnöző módjára cselekedni. Ezt a meggyőződést közvetíti a szükségességi és arányossági teszt, amelynek során az vár igazolásra, hogy valamely alapjog korlátozása egy másik alapjog védelmében indokolt-e.

Ugyancsak figyelmet érdemelnek a jogbiztonsággal kapcsolatos alkotmányossági döntések, amelyek a törvények szövegétől elvárják a normavilágosságot, a kiszámíthatóságot és az előre láthatóságot, minthogy az állam parancsa csak ebben az esetben alkalmas jogkövetésre, továbbá arra is, hogy a hatóságok intézkedéseinek törvényessége értékelhető legyen.

Külön említést érdemelnek a titkos felderítés szabályozásával kapcsolatos megállapítások. Az alkotmányos kontroll ebben az esetben is köve van az alkotmányjogi vizsgálatot kezdeményező indítványokhoz. Mégis a 2007. január 24-én kelt határozatnak, ami a titkos információgyűjtés rendőrségi törvénybe, illetve a titkos adat-szerzés büntetőeljárási kódexbe foglalt egyes szabályait a jogbiztonság érdekében megsemmisítette, a szűken vett rendelkező intézkedéseken túlmutató üzenete van. (2/2007 /1. 24./ AB határozat) A határozat indokolását tovább gondolva az a véleményem, hogy a bűnüldözésnek ez a legkényesebb területe olyan módon került szabályozásra, úgy alakította a szervezetét, és olyan működést mutat, ami egy demokratikus jogállamban

legalábbis aggályos, de legfőképpen nem célszerű. Az Alkotmánybíróság eszközei azonban nem elegendőek ennek a helyzetnek a felszámolásához. Ehhez megújult kriminálpolitikára, új alkotmányra és a bűnüldözés, valamint az igazságszolgáltatás tényleges reformjára lenne szükség.

A kriminálpolitikának tisztázni kellene, hogy egy demokratikus társadalomban a bűnüldözés titkos eszközei csak az igazságszolgáltatás előkészítését, és semmi más nem szolgálhatnak. Ez azonban csak úgy biztosítható, ha a felderítésnek ez a titkos szakasza teljes egészében az igazságszolgáltatás kontrollja alá kerül. Az előkészítő eljárásban erre az ügyész rendelkezési joga alkalmas, a tárgyalási szakaszban ezt a szerepet a bíróság tölti be. Olyan helyzet nem fordulhat elő, hogy a bíróság elől információkat lehet elzárni arra hivatkozással, hogy azok államtitkok. A bűnüldözéssel kapcsolatos minden, egyedi ügyre vonatkozó adat titokgazdája csak az ügyész és a bíróság lehet. A tiszta képletek megteremtéséhez az is kell, hogy a nemzetbiztonsági felderítés határozottan különüljön el a bűnüldözéstől. Bűncselekmény gyanúja esetén felderítést csak olyan rendvédelmi szerv végezhetne, amelyeknek van nyomozóhatósági jogköre. A most vázolt igényeknek csak az a kodifikációs technika képes megfelelni, amelyik a titkos felderítés minden garanciális szabályát a büntető-eljárási törvénybe foglalja, megszüntetve a titkos információgyűjtésnek azokat az intézményeit, amelyeket jelenleg a rendvédelmi szervezeti törvények tartalmaznak. A titkos felderítésnek ilyen szellemű átalakítása a társadalomvédelemnek ezt az eszköztárát nem csak törvényessé, hanem a jelenleginél lényegesen hatékonyabbá is teheti.

A bűnüldözésnek olyan mélyreható átalakítása, amelyről az előbbiekben írtam, csak egy új alkotmány elfogadásával válik lehetségessé. Ez vonatkozik a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás szervezetének az alaptörvényben történő rögzítésére is.

Az Alkotmánybíróság magának az alkotmánytörvénynek a kontrolljára nem jogosult. Ezért a rendvédel-

mi szervezetek katonai elvek szerinti felépítését és a civil közigazgatástól való elválasztását alkotmányjogi ténynek felfogva, következetesen fenntartotta hatályukban azokat az intézményeket, amelyek ebből a szervezési elvből vezethetők le. Ilyen a hivatásos rendőr kötelezettsége élete kockáztatására, és részben ez tükröződik vissza a jogellenes parancs iránti feltétlen engedelmisségben is.

Az Alkotmánybíróság nem foglalkozhatott az ügyészség jogállásával, noha a legfőbb ügyész interpellálhatóságáról szólva rámutatott egy ellentmondásra, „...különös tekintettel arra a speciális kontinuitásra, mely alapján a legfőbb ügyésznek az Országgyűlés felé fenálló felelősségét megállapító alkotmányi rendelkezés szövege 1949. augusztus 20-a óta gyakorlatilag változatlan maradt, míg a felelősség tartalma időközben átalakult.” Ugyancsak nem lehetett a kontroll tárgya az sem, hogy a végrehajtó hatalomnak a rendészetet irányító jogosítványai ellentmondásba kerülhetnek az ügyésznek a nyomozás felett gyakorolt rendelkezési jogával. Ennek a konfliktusnak a feloldásához kínálkozó megoldás a bűnügyi rendőrség szervezetének az ügyészséghez integrálása lehetne, ami azt is jelentené, hogy a felderítés és a nyomozás teljes egészében az igazságszolgáltatás irányítása alá kerülne. (További feltétel a nyomozóhatósági jogkörök jelenlegi széttagoltságának a megszüntetése.)

A határőrség kettős jogállásának megszüntetése, a rendvédelmi szerv fogalmának bevezetése és a kormányzati irányítás rendjének legutóbbi átalakítása olyan további kérdéseket vet fel, amelyek megválaszolására csak egy új alaptörvény vállalkozhat. A rendészeti közszolgálat jövőbeni szabályozása attól is függ, hogy az elkövetkezendő alkotmányozás mekkora helyet szentel a közigazgatásnak, ami a jelenlegi alkotmány-szövegből teljességgel hiányzik. Az is az új alaptörvény feladata lesz, hogy eldöntse, a rendőrséget visszailleszti a közigazgatás szövetébe, ahonnan a tekintélyelvű hatalomgyakorlás csaknem hatvan évvel ezelőtt kiszakította,

vagy fenntartja a rendvédelem katonai felépítését, amiként azt a hatályos Alkotmány teszi. Az új Alkotmány megalkotása azonban már nem alkotmánybírói feladat, hanem a törvényhozásra háruló felelősség.

Felhasznált irodalom:

Bibó István: Jogszerű közigazgatás, eredményes közigazgatás, erős végrehajtó hatalom. Válogatott tanulmányok I. kötet, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1986,

Concha Győző: A rendőrség természete és állása a szabad államban, Értekezések a társadalomtudományok köréből, MTA, Budapest, 1903

Loubet del Bayle, Jean- Louis: Du maintien de l'ordre en France. Revue internationale de criminologie et de police technique, 3/1996.

Weber, Max: Gazdaság és társadalom I., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987, 61. old.

SZOLGÁL(T)UNK ÉS VÉD(T)ÜNK

Bartók Béla zenekari művében, a Két portréban szinte a lehetetlent oldja meg, amikor egyazon dallamban, ellentétes tartalommal állítja szembe az ideálist a torzzal; a világban bárminek lehet önmagával vagy eredeti rendeltetésével ellentétes hatása. Különösen igaz ez a rendőrség szervezeti kommunikációjára, de itt azért van még egy axiómatikus tétel: a rossz, elhibázott intézkedéseket még briliáns kommunikációval sem lehet reparálni (részbeni „kiegyenlítés” talán lehetséges), ugyanakkor a kifogástalan, professzionista megnyilvánulásoknak is lehet csapnivaló adaptációja, amely értelemszerűen nagyban lerontja az egyébként megkérdőjelezhetetlen eredményt.

Fájdalmas, hogy pontosan a 2006-os esztendő őszi eseményei szolgálnak példát e filozofikus ambivalenciára; emlékezzünk: a közvélemény előbb mennybe vitte a rendőrséget, majd – nem is oly' sokára – pokolba kívánta a testületet. Aztán lassan tudatosodni kezdett bennünk, hogy valami nagyon megváltozott, többé már semmi nem ugyanaz, s amint oldódott a sokkhatás okozta görcs, hozálattunk a csorba kiköszörüléséhez.

Hogy mi okozta az állampolgárok értékítéletének párfordulását? A válasz roppant egyszerű: előbb egy „gyámoltalan” (szeptember 18.), utána pedig egy „törlesztő” (október 23.) rendőrséget látott. Egyik sem jó!

Demokráciákban kardinális kérdés a rendőrség társadalmi támogatottsága, ami nem egyszerűen szimpátiát, pozitív megítélést, hanem sokkal többet, elfogadottságot jelent. Egyáltalán; az erkölcs feltétele a társadalmi elfogadottság és a koherencia, amelyet a társadalom teremt meg az értékek között.

Kriziskommunikáció volt ez tehát a javából, olyan, ami a rendőrség újkori történelmében még soha nem fordult elő, hiszen nehéz úgy „mondani valamit”, amikor az élő adás brutális valósága mindent felülír. Tudjuk persze jól, a globalizálódott világban, a médiában zajló híverseny közepette, amúgy sem lehet lemaradni az eseményekről, de azért ez mégis más volt.

Súlyosan téved azonban, aki azt hiszi, hogy a történesek interpretációja okozta a legnagyobb kommunikációs kihívást, sokkal inkább az ön- és közbizalom helyreállítása jelentett fejtörést. Dacára annak, hogy (meglepő módon!) a rendőrség társadalmi elfogadottsága a „fiasók” és „tülkapások” miatt alig csökkent, a talpon maradás mégis kínkeservesnek tűnt. Furcsa helyzet állt elő; már régen túl voltunk a kritikus eseményeken (lenyugodtak a kedélyek, konszolidálódtak a körülmények), amikor elkezdődtek a vizsgálatok – szükségességüket ki vitatná?! –, ami persze egyszersmind ébren tartotta azt a fajta érdeklődést, amelynek a homlok-

terében változatlanul a rendőrség állt. Hiába vontuk le – szinte azonnal – a szakmai konzekvenciákat, és születtek új, helyes döntések (garanciák!), mégis úgy tűnt, hogy lehetetlen ebből a kommunikációs béklyóból szabadulni, hiszen mindig előkerült valamilyen társadalmi érdek, amely publicitást kívánt. Nos, ezekre a legnehezebb reagálni, ugyanis, ha „folynak a vizsgálatok”, ildomos megvárni a végeredményt, igaz az ilyen-olyan motívumokból kiharcolt médiafelületet ezzel bajos megtölteni. Miközben helyre kellett állítani a rendőrök és a szervezet megtépázott önbizalmát, hogy aztán tanúságtételt tehessünk a közbizalom érdekében is – ez volt tehát a feladat, s talán éppen ezért különbözik mindentől a rendőrség kríziskommunikációja. Másutt a válság tetőzése után leszálló ág következik, nálunk pedig a csúcson kezdődik, hogy aztán még magasabb szinten ismétlődjék (ciklikus és elhúzódó).

Tény, a válságból – Samuel Fink után szabadon – hasznat is lehet húzni, sőt ő még figyelmeztet, ha nem mi, akkor mások teszik majd ezt. És valóban: szakmailag (technikailag) teljesen megújult a szervezet, az eddig rejtett problémák felszínre kerültek, kreatív megoldások születtek, tanultunk a hibáinkból. (Arra persze még tippem sincs, hogy még ki mindenki húzott hasznot belőlünk?!). Divatos kifejezéssel élve: mindennek a nullpontról kiinduló újraértékelését valósítottuk meg (zero base planning system). Bebizonyosodott; a rendőr szakmai érdekek és a tájékoztatás közötti összhang megteremthető, a szolgálat és a kommunikáció szimbiózisa lehet záloga a hatásos és eredményes informálásnak. Mindazonáltal, amennyiben ezek a vasbeton alapok léteznek, akkor rájuk bátran építhető külső kommunikáció, amit egyébiránt a krízishelyzetek inkább erősítenek, mint amortizálnak, mert ez ad fozont, tartást, ethoszt az egyénnek.

A címben jelzett múlt idős szerkezet pontosan arra utal, hogy lezártunk egy korszakot (változatlanul

Szolgálunk és védünk!), de már más tartalommal, megújult filozófiával, veretesebb gondolatokkal. Ezt mondja Henry Ford: „A szolgáltatás fontosabb, mint a nyereség, a nyereség nem cél, hanem a szolgáltatás eredménye”. Ismeretes, Európa valamennyi rendőrsége szakadatlanul „píárol”, alakítja imázsát, goodwilljét, céljuk, hogy mind közelebb kerüljenek a lakossághoz, folyamatos gesztusokat gyakorolnak a társadalom különböző célcsoportjai felé. Azonban a legendás autógyáros valamit kitalált, s ami jó, azt át kell venni. Éppen ezért általános kommunikációs főüzenetünk: a rendőrség elsősorban szolgálat (biztonságot, rendet, jogot) és ez az, ami megalapozza a „nyereséget” (az állampolgárok támogatottságát, szimpátiáját, a bűnözés elleni harcban való szövetséget, tehát a szervezet mind nagyobb társadalmi elfogadottságát), anélkül, hogy direkt cél lenne, ám mégis a „szolgáltatás eredménye”. Vigyázat! A portéka (a szolgáltatás) sohasem kerülhet kótyavetyére, mert értékes, márka kell, hogy legyen (árúvédjegy), különben oda a bizalom. Szolgáltató, polgárbarát, depolitikus és törvényes rendőrségi képet szeretnénk, amire jó ránézni.

Bírjuk a kritikát is (mindegy honnan jön), csak megalapozott, tényszerű, egyszóval korrekt legyen. Sőt, módszertanunkban számos, építő jellegű, előremutató, megfontolandó, gyakran állampolgároktól érkező bírálatot fogalmaztunk meg, mert a jobbitó szándék fontos, különösen azoktól, akikért vagyunk. Azért a recenzorok figyelmébe: „Mindenkinek csak azután juttathatja kifejezésre érveit, ha újból és pontosan megfogalmazza az előtte beszélő gondolatait, érzelmeit, valamint mindezt az említett személy megaláztatására” (Carl Rogers)

Vitathatatlan, a rendőrségi kommunikáció korántsem tekinthet olyan múltra vissza, mint a testület patinás szolgálati ágai (bűnügy, közbiztonság, közlekedésrendészet),

Budapesten, október 23-án a Deák tér közelében egy szabadtéri kiállítás helyszínén néhány tüntető beindított egy T-34-es tankot és a rendőrök felé fordította...

hiszen még csak tinédzser, mindössze tizenhét éves. Ráadásul átesett valamennyi gyermekbetegségen, talán a terápia sem volt mindig megfelelő (sokszor elkezelték), mégis, József Attilával szólva: folyamatosan harminchat fokos lázban ég (azért voltak jó orvosok is). A gyötrelmes, fájó kudarcok izmait megacélozták, arca most is kipirult, de nem a kórságtól, hanem a tettekézségtől, olyan, mint

a keljfeljancsi, unos-untalan talpra áll. Engedtesék meg újfent egy klasszikust idézni, még egy korábbi országos rendőrfőkapitány mondta, amikor a kommunikáció sanyarú helyzete néha (nem gyakran!) szóba került: teher alatt nő a pálma! Nos, az ilyen krízishelyzetek valóban tonnás súlyokat jelentenek, nem csoda hát, hogy a csemetéből eukaliptusz lett...

Szalay Tamás Lajos

KÉK MUNDÉR, MINT VÖRÖS POSZTÓ

„**H**a hiányzik a törvények erejébe vetett bizalom, ha elgyengül az állam és a rendőrség, ha a bűnelkövetők nem kapják meg időben arányos büntetésüket, elembertelenedett világban találhatjuk magunkat; és mindannyiunknak tudni kell, hogy bárki van is ideiglenesen felül, egy ilyen világnak nincsenek győztesei, csak vesztesei vannak (...)”

Az idézett sorokat egy meghatározó politikus szórta szét a Parlamentben; felelős jogalkotók, országvezetők, az állampolgárok életéről, biztonságáról döntők között. Személye ebben a pillanatban azért másodlagos, mert szavainak súlya, azok tényleges mondanivalója sokkal fontosabb, mintsem, hogy kiléte azok megítélését deformálhassák. A mai magyar közéletben ugyanis – sajnálatosan – mintha csak jobb vagy bal füllel lehetne meghallgatni bizonyos kijelentéseket és csak az számít, hogy a hangsúlyokat a patkó melyik oldaláról nyomták meg. Pedig politikai ciklustól függetlenül igaz a tétel: elembertelenedett világban találhatjuk magunkat, ha az állam és a rendőrség elgyengül. Káoszillatú világ születik, ha a „Szolgálunk és védünk!” hallatán az átlagember azt mormolja: „Na, igen. De kit szolgáltok és kit védtek?” Hiteles, magabiztos, minőségi – és most tessék nagyon figyelni! – szerepéhez méltó rendőrségre van szükség. A kék mundér az elmúlt esztendőben vörös posztóvá vált, s ebben egyetemes felelőssége látszik a politikai és rendészeti főszereplőknek ugyanúgy, mint – mondom ezt újságíróként – a támadvá barátkozó sajtónak is.

Ha nem lettek volna az őszi zavargások (mily szomorú, hogy ez a kifejezés szinte szótári tétel lett azóta), a rendőrség minden bizonnyal sikeres és csendes évként zárta volna a 2006-os esztendőt. A politikai lövészárkok csatazaja közben békében lezajlottak ugyanis a tavaszi országgyűlési választások, atrocitás nélkül ért véget a kiemelten védett amerikai elnök, George Bush és az orosz elnök, Vlagyimir Putyin budapesti látogatása. A 2006-os bűnügyi statisztika, ha nem is jeles, de vállalható; beírható a bizonyítványba: „a következő évbe léphet”. Ami szeptember-októberben történt, kétségek nélkül állítható, hogy nem csak a társadalmat (és a világot!), de a magyar rendőrséget is megrázta. Illetve, felrázta. Bár a nyilvánosság szereti egyfajta regényes romantikával „ostromnak” nevezni a Magyar Televízió színházát ért támadást; a brutális és véres összecsapás egyértelműen kriminalisztikai fordulópontot jelentett. Ezt, ma már elmondhatjuk, a rendőrség vezetése is felismerte és – ha testes döccenőkkel is, de – belátta saját hibáit és levonta belőle a megfelelő következtetéseket. Hozzá kell tenni, hogy ha a rendőrségi krízis-kommunikáció pálmája teher alatt nő, akkor a külső szem számára ebből nem egy erős eukaliptusz, sokkal inkább egy sokfelé nyújtózkodó kaktusz formája bontakozik ki; méghozzá befelé fordul tüskével. Ami az MTV-színháznál történt és ami azt követően eljutott a nyilvánossághoz, azt mutatja: a rendőrség érdemi önvizsgálat helyett egyik kezével a másikat marja meg. Sajnálatos, hogy alig néhány héttel

azután, hogy befoltozták a széttört pajzsokat, hogy a begipszelt lábú rendőrök leteheték a mankót, hogy a Szabadság téren felgyújtott kocsik füstje kialudt: egység helyett kiabálástól volt hangos a Teve utca felső emelete. És, ami még tanulságosabb: a kiabálás hangjai ki is halatszottak. Mindenképpen elgondolkodtató kell legyen a rendőri vezetés számára, hogy bár a belső viták szükségesegek, a belső harcok kikerülhetetlenek, azok nem juthatnak ki a rendőrpalota falain túlra. Mert mindig lesz, aki meghallja.

Bizakodásra, de egyúttal elgondolásra ad okot, hogy a rendőrség megítélése a szeptember-októberi események után sem kezdett mélyrepülésbe. Bár az őszi tömegoszlatások tapasztalt és a szolgálati szőnyeg alá nem söpörhető túlkapások érezhetően megtépták a kék mundér becsületét; mindenképpen megiszolgáló az a bizalmi hitel, amelyet a rendőrség még mindig magáénak tudhat. Megiszolgáló, megbecsülendő, megőrzendő. Közhelynek tűnhet, mert sokan mondták már, mégis igaz: a rendőrség jogalkalmazói szerepköre bizonyos értelemben csapdahelyzet. A paragrafusok (szükséges) béklyót köntek a rendfenntartó kezére, amelyek azonban szükség esetén mintha nem nyújtanának kellő védelmet. A tizenhatodik évét elbúcsúztató harmadik Magyar Köztársaság országgyűlése előtt tucatnyi olyan törvény fekszik, amelyek módosítása, aktualizálása már régen szükséges lenne. A rendszerváltás idején az íróasztalok mellett megfogalmazott törvényi helyeket az idő felülírta; a jogszabályi sorok újragondolásért kiáltanak. A rendőr pedig nem jogalkotó. Csak betartja és betartatja a törvényeket. Azokat is, amelyeket az elmúlt évek tapasztalatai alapján

módosítani, finomítani szükségeltetik. Ez a szerep pedig azzal a kényelmetlenséggel is együtt jár, hogy ha a törvény rossz, a rendőr csak széttárhhatja kordonépítő kezeit. És tűri mindazt a kritikát, amelyet hibásan neki címeztek.

Ha az újkori magyar demokráciát és vele együtt a demokratikus rendőrséget is egy tizenhat éves kamaszfiúhoz hasonlítjuk, aki már sikerrel átvészelte a gyermekkori betegségeket és az óvodai baleseteket, úgy 2006-ban érte az első, igazi, a felnőtté váláshoz szükséges trauma. Amikor soha nem tapasztalt kihívással és fizikailag is fenyegető veszéllyel találta magát szemben. Amikor nincs ott a kezét szorító felnőtt, a védtelen kamaszt megvédő felsőtagozatos fivér, amikor önálló döntéseket kell hozni és vállalni annak minden következményét. Az újkori Magyarország rendőrsége 2006-ban visszavonhatatlanul felnőtté vált. Megbicsaklott, visszahőkölt, és – valljuk be – hibázott; de leporolta magát, felállt és teljesítette a kötelességét.

A felnőttiség újabb terheket, megoldásra váró feladatokat hoz. Választ kell adni arra, hogy miként lehet az elmúlt évben tömegesen nyugdíjba ment szakembereket, tapasztalt vezetőket pótolni; a megmaradtaknak valós karrierpályát biztosítani, a szakma szeretetét és továbbvitelét garantálni. Választ kell adni arra, hogy miként lehet a rendőrséget, mint szervezetet „menedzselni”, a politika mindkét oldalától megvédeni. Hogy a „Szolgálunk és védünk!” ne csak egy gúnyolható szlogen, hanem hitvallás, valós tartalommal bíró küldetés legyen.

Szalay Tamás Lajos újságíró, az őszi zavargásokkal foglalkozó Hazugságok barikádjain című könyv szerzője.